Lausunto Eduskunnan Sosiaali- ja terveysvaliokunnalle/ Etäkuuleminen 5.3.21

Terveyssosiaalityöntekijät ry

Eija Tiihonen pj

Terveyssosiaalityö

- Terveyssosiaalityö liki 100 vuotta
- Sote-yhdyspinnalla toimiminen
- Osana moniammatillista ja –alaista hoitotiimiä
- Sosiaali- ja terveydenhuoltolain yhteensovittaminen ja yhteinen kieli
- Terveyssosiaalityön toimiminen terveydenhuollon syklin mukaan
- Terveyssosiaalityössä kerääntyy paljon tietoa palveluprosessien toiminnasta ja palveluaukoista, jotka ovat avainasemassa rakenteellisen sosiaalityön raportoinnissa.

Terveyssosiaalityön rooli

- Keskeistä terveydenhuollon sosiaalityössä on sairauden tai vamman aiheuttamien tilapäisten, toistuvien ja pitkäaikaisten rajoitteiden vaikutusten ymmärtäminen asiakkaan sosiaaliseen toimintakykyyn ja arjessa toimimiseen.
- Pitkäaikainen sairaus, vakava sairastuminen tai esimerkiksi äkillinen loukkaantuminen aiheuttavat elämäntilannekriisin, mihin tarvitaan paitsi lääketieteellistä apua myös sosiaalisten asioiden asiantuntijaa arvioimaan kokonaistilannetta ja suunnittelemaan ratkaisuja osaksi hoito- ja kuntoutussuunnitelmaa.

Nykyisen sosiaali- ja terveydenhuoltolain haasteet

- Sosiaalihuollon ammattihenkilölaki korostaa sosiaalihuollossa (=kunnallisessa sosiaalihuollossa) toimivia ammattilaisia. Sosiaalityötä tehdään myös muissa toimintaympäristöissä
- Terveydenhuollon ammattihenkilön asema korostunut, mutta terveydenhuollossa toimivan sosiaalityöntekijän asema on virallisissa prosesseissa näkymättömissä.
- Lainsäädännössä on tällä hetkellä sälytetty vastuuta terveydenhuollon työntekijöille tunnistaa sosiaalihuollon tarve, mihin ei terveydenhuollon henkilökunnalla ole riittävää osaamista eikä aikaakaan terveydenhuollon prosessien nopeatempoisuuden vuoksi.

Jatkuu…

- Terveyssosiaalityön merkittävänä asiakasryhmänä ovat asiakkaat, joilla on terveyssosiaalityön tarve, muttei sosiaalihuollon tarvetta. Terveyssosiaalityössä tehdään sosiaalisen tilanteen arviointia ja suunnitelmaa, joka vastaa sosiaalihuollon palvelutarpeen arviointia. Terveyssosiaalityön asiakkuudessa olevilla potilailla/ asiakkailla on sosiaalityön tarpeita, joista osaan vastataan sosiaalihuollon palveluin.
- Terveydenhuollossa tehtyä sosiaalisen tilanteen arviointia ei ole välttämättä huomioitu olleenkaan sosiaalihuollon palvelutarpeen arviota käynnistettäessä ja sosiaalihuollossa on aloitettu oma palvelutarpeen arviointi.
- THL:n ja sosiaalialan organisaatioiden ylläpitämissä käsikirjoissa ei ole mainintaa terveydenhuollon sosiaalityön palvelusta. Terveyssosiaalityötä palveluna ei tunnisteta sosiaali- ja terveydenhuollon lainsäädännössä.
- Terveydenhuollossa tapahtuva sosiaalityö on monin paikoin jäänyt sosiaalialan tutkimus- ja kehittämistoiminnassa ulkopuolelle, koska se ei ole kunnan sosiaalihuollon toimintaa.

Terveysosiaalityön asemoiminen sosiaali- ja terveydenhuollon lainsäädäntöön

- Kuntien sosiaalityön rinnalla myös terveydenhuollon sosiaalityö asemoidaan sosiaali- ja terveydenhuollon lainsäädäntöön.
- Uudistuksessa huomioidaan terveydenhuollossa tehtävä sosiaalityö sekä -ohjaus ja sovitetaan ne nykyistä paremmin hyvinvointialueen muuhun sosiaalityöhön/ sujuvat palveluprosessit
- Terveydenhuoltolakia muutetaan siten, että siellä velvoitetaan terveydenhuollon järjestämisen yhteydessä huolehtimaan sosiaalityö osaksi terveydenhuollon toimintayksikön rakennetta. Lisäksi terveyssosiaalityössä ammatillisena esimiehenä tulee olla oman ammattikunnan edustaja.

Jatkuu…

- Terveyssosiaalityön rooli tulisi määritellä vahvemmin osaksi sosiaalihuollon palveluiden palvelutarpeen arvioinnin prosessia silloin, kun asiakasohjaus tapahtuu terveydenhuollosta tai asiakkaan/ potilaan pääasiallinen palveluprosessi kulkee terveydenhuollon puolella, kuten monissa sekä psyykkisissä että somaattisissa pitkäaikaissairauksissa.
- Sosiaalihuoltolain mukaisia päätöksiä olisi hyvä voida tehdä terveydenhuollossa silloin, kun päätös perustuu selkeästi todettuun sairauteen tai vammaan ja siitä seuraa sosiaalipalvelujen tarvetta. Terveyssosiaalityössä tulee voida tehdä sosiaalihuoltolain mukaisia päätöksiä tai toimia asiakkaan omatyöntekijöinä, silloin kun se asiakkaan prosessin sujuvuuden kannalta oleellista ja tarpeen mukaista.
- Tulevilla hyvinvointialueilla asiakasohjaus ja ”omatyöntekijyys” tulisi sijoittaa virassa toimivien terveyssosiaalityöntekijöiden työ osaksi asiakkaan palveluprosessia.

Jatkuu…

- Sosiaalityön osaamisen tulee olla siellä, missä sosiaaliset kysymykset tulevat esille. Sosiaalityön ja -ohjauksen saatavuus tulee olla turvattu moniammatillisissa hoitotiimeissä, jossa potilaan elämäntilanteen ymmärrys jaetaan yhdessä.
- Terveydenhuollon sosiaalityön tulee pystyä käyttämään sekä sosiaalihuollon että terveydenhuollon tietojärjestelmiä
- Terveyssosiaalityö tulisi erottaa perus- että erityistasolla tehtävässä sosiaalityössä toisistaan, koska tehtävänkuvat ovat erilaiset

Kiitos kuulemisesta!